

Pausvorming en belangenverstrengeling

“Wees alert op pausvorming”, waarschuwde wetenschapsjournalist Karel Knip van *NRC Handelsblad* onlangs op het jaarlijkse congres van de Vereniging van Onderzoeksjournalisten. Zo’n paus kan een heel vakgebied in zijn greep houden en tegendraadse ideeën buiten de officiële literatuur houden.

Vergezocht? In Utrecht sprak ik de pas gepromoveerde onderzoeker Tom van Hoof, die CO₂-reconstructies maakt via onderzoek aan huidmondjes op bladeren. Zijn resultaten gaan – weliswaar indirect – in tegen de klimaatreconstructies van Michael Mann. Van Hoof kent het wereldje van de paleoklimatologie inmiddels een beetje en zegt: “Collega’s vinden mijn onderzoek interessant genoeg voor *Science* of *Nature*, maar dan moet ik het scherp opschrijven. Ik riskeer dan echter dat ik niet langs de referees kom en de grote jongens tegen me in het harnas jaag. Ik wil graag verder als onderzoeker in de paleoklimatologie. Ik kies er daarom voor om geen slapende honden wakker te maken.”

Journalisten hoeven niet te vrezzen voor hun carrière als ze een tegendraadse opvatting publiceren, integendeel. Toch komt het lichtelijk sinister over, als de hoofdpersoon van een artikel, Michael Mann in dit geval, niettegenstaande de gebruikelijke hoor en wederhoor, zich alsnog rechtstreeks tot de hoofdredacteur van het blad wendt met de tekst: ‘*I hope you know what has been going on here, and that you are taking steps to insure that the resulting article is appropriately balanced*’. Ook wijst Mann

er op dat het populair wetenschappelijke blad *New Scientist* een artikel van een freelancer over zijn critici McIntyre en McKittrick afwees. Voor *New Scientist* was een zwaarwegend argument dat McIntyre als consultant werkt voor de *exploration company* CGX Energy. Met zo’n achtergrond ben je in het klimaatdebat per definitie verdacht. McIntyre zegt daar zelf over: “Niemand heeft mij betaald om Mann’s studie te onderzoeken. Daarmee ben ik misschien wel onafhankelijker dan klimaatonderzoekers die hun onderzoek gefinancierd krijgen.”

Wie probeert enige duidelijkheid te scheppen in het klimaatdebat, merkt al snel dat hij zich begeeft in een jungle van internetpolemieken, gevestigde belangen en gepolitiseerde wetenschap. Reden te meer, dachten we, om in NW&T nu eens inzichtelijk te maken hoe het er echt voor staat met het klimaatonderzoek. De ‘officiële’, *peer reviewed* wetenschappelijke literatuur, die voor veel wetenschapsjournalisten als enige bron van waarheid geldt, blijkt dan die vermaledijde pausvorming stevig in de hand te werken.

Mooi startpunt voor ons verhaalleek een kritisch artikel in *Science* van de Duitse onderzoeker Hans von Storch over Mann’s hockeystick. Toen ik hem vroeg hoe moeilijk het was om het geaccepteerd te krijgen zei hij: “Dit keer ging het gemakkelijk, want we hadden Mann eindelijk eens niet als referee.” Zo werken wetenschapspausen dankzij de *peer review* aan hun eigen onfeilbaarheid.

Gaandeweg de research voor het artikel krijg je ook een aanzwellende

vloed van mailtjes te verwerken van mensen die mij op het hart drukken McIntyre en McKittrick juist wel of juist niet te geloven. De lobby voor Mann is daarbij verreweg in de meerderheid. Ook de geraadpleegde Nederlandse klimaatonderzoekers doen de twee vooral af als lawaaimakers op internet.

Niet verwonderlijk, want hun werk was nog nooit gepubliceerd in een wetenschappelijk vakblad. Tijdens mijn research voor het artikel wordt echter steeds duidelijker dat de kritiek op de hockeystick van McIntyre hout snijdt. Dan blijkt bovendien dat nu toch een wetenschappelijk tijdschrift het aandurfde: *Geophysical Research Letters* (GRL). Eind goed al goed voor de twee Canadezen, maar niet voor het klimaatonderzoek als geheel. Mann, ondertussen, weet nog niet dat het GRL-artikel eraan komt en gaat op de oude voet verder met zijn agressieve en grotendeels op de man gespeelde kritiek.

Hopelijk maakt de GRL-publicatie klimaatonderzoekers wakker en komt er een eerlijke dialoog op gang. De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) zet in ieder geval een stap in de goede richting. Zij organiseren binnenkort een congres naar aanleiding van het GRL-artikel. Mann en McIntyre zijn uitgenodigd om daar rechtstreeks met elkaar in discussie gaan. ■

Marcel Crok